

Sygn. akt VIII U 1046/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Anna Capik-Pater
Protokolant	Agata Kędzierawska

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2022 r. w Gliwicach

sprawy R. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania R. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 13 lipca 2021 r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu R. P. prawo do rekompensaty począwszy od dnia 1 lipca 2021 roku;
- odwołanie od decyzji z dnia 8 lipca 2021 roku przekazuje organowi rentowemu w celu rozpoznania;
- zasądza od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) sędzia Anna Capik-Pater

Sygn. akt. VIII U 1046/21

UZASADNIENIE

Decyzją (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu ZUS podkreślił, że ubezpieczony nie wykazał 15 lat pracy w szczególnych warunkach, bowiem nie wykazał żadnego okresu takiej pracy, wobec czego nie spełnił warunków niezbędnych do przyznania spornej rekompensaty.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych i następnie jej uwzględnienia przy wyliczaniu wysokości przyznanej emerytury. Podniósł, że zgodnie

z przedłożonymi przez niego świadectwami i zaświadczeniami wykonywał pracę w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia w Sosnowieckim Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S. od 26 września 1975r. do 14 maja 1991r. Tym samym spełnia warunki do przyznania mu prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Równocześnie ZUS wskazał, że nie uwzględnił rekompensaty o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018r., poz. 1924 ze zm.), argumentując iż ubezpieczony nie udowodnił na dzień 1 stycznia 2009r. wymaganego 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, bowiem w ocenie ZUS nie wykazał żadnego okresu takiej pracy. Do pracy takiej nie zaliczono bowiem okresu zatrudnienia od 26 września 1975r. do 14 maja 1991r. na stanowisku operatora – maszynisty sprzętu ciężkiego w Sosnowieckim Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S.. ZUS zaznaczył, iż do pracy w szczególnych warunkach nie zaliczył ubezpieczonemu powyższego okresów, z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony R. P., urodzony (...), od (...), uprawniony był do renty z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Następnie 1 lipca 2021r. złożył wniosek o emeryturę na podstawie przepisów ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2021r. poz. 291 ze zm.).

Ubezpieczony 65 lat ukończył (...)

Decyzją (...) organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, tj. ukończenia 65 lat i równocześnie ustalił wysokość tego świadczenia. Ustalając wysokość emerytury odwołującego, organ rentowy nie uwzględnił rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Natomiast zaskarżoną decyzją (...), ZUS odmówił ubezpieczonemu prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W postępowaniu przed Sądem ubezpieczony, domagał się uznania z pracę w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia u powyższego pracodawcy, w spornym okresie, określonym przez siebie w odwołaniu.

W toku procesu Sąd ustalił, iż w okresie od 26 września 1975r. do 14 maja 1991r., ubezpieczony pracował w S. Przedsiębiorstwie (...)

w S.. Było to przedsiębiorstwo zajmujące się pracami budowlanymi obiektów przemysłowych i użyteczności publicznej oraz mieszkaniowych. W szczególności zajmowało realizowaniem całych inwestycji od momentu wykonywania prac ziemnych, poprzez proces budowlany, po wykończenie terenu wokół zrealizowanych obiektów. W celu realizacji tych zadań, firma ta dysponowała własnym ciężkim sprzętem budowlanym, służącym do wykopów, transportu materiałów budowlanych.

W trakcie całego zatrudnienia w tym zakładzie, pracodawca przypisywał ubezpieczonemu stanowisko operatora – maszynisty sprzętu ciężkiego. Ubezpieczony faktycznie w trakcie trwania spornego okresu, do 1 listopada 1989r., u tego pracodawcy ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, zajmował się obsługą wielkiej ładowarki kołowej. W szczególności zajmował się, za pomocą tej maszyny, ładowaniem różnych towarów masowych (budowlanych) na samochody ciężarowe. Zajmował się też wykonywaniem przy użyciu tej maszyny wykopów ziemnych pod dalsze prace budowlane. W ciągu przeciętnej dniówki roboczej, odwołujący zajmował się wyłącznie obsługą ładowarki, zarówno przy pracach ładunkowych, jak i przy wykonywaniu wykopów.

W takim czasie nie uczestniczył w innych pracach. Sporadycznie, tj. przez kilka dni w roku, ubezpieczony uczestniczył przy naprawach swojej ładowarki. Przy wykonywaniu takich prac, pracował codziennie przez pełne dniówki robocze, przeważnie po 12 godzin dziennie.

Sąd ustalił nadto, że od 2 listopada 1989r., ubezpieczony u powyższego pracodawcy korzystał z urlopu bezpłatnego. W tym czasie bowiem został zatrudniony przez Przedsiębiorstwo (...) i wysłany na kontrakt zagraniczny w Libii. W ramach realizacji tego kontraktu, ubezpieczony wykonywał taki sam rodzaj pracy jak poprzednio, tj. przez pełne dniówki robocze – do 10 godzina na zmianę roboczą – obsługiwał ładowarki kołowe. Różnica polegała na miejscu świadczenia pracy i wielkości obsługiwanych maszyn. W szczególności ubezpieczony w tym czasie obsługiwał znacznie większe ładowarki niż w Polsce i zajmował się ładowaniem urobku w kamieniołomie. Po zakończeniu tego kontraktu, do macierzystego zakładu, odwołujący wrócił we wrześniu 1990r. i zatrudnienie w Sosnowieckim Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S. zakończył 14 maja 1991r.

Sąd ustalił, że za okres pracy wS. Przedsiębiorstwie B. P. w S., w okresie od 26 września 1975r. do 14 maja 1991r., pracodawca wystawił ubezpieczonemu świadectwo pracy, natomiast firma delegująca go na kontrakt zagraniczny wystawiła zaświadczenie. W obu tych dokumentach potwierdzono ubezpieczonemu wyłącznie wykonywanie pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku operatora – maszynisty sprzętu ciężkiego. Natomiast w dokumentach tych nie zawarto informacji w zakresie wykonywania przez odwołującego pracy w warunkach szczególnych.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, wyjaśnień odwołującego (k.46-47), a także akt osobowych ubezpieczonego zS. Przedsiębiorstwa B. P. w S., dołączonych do akt niniejszej sprawy.

Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i spójny, a tym samym za wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych oraz na rozstrzygnięcie sprawy.

W szczególności Sąd dał w pełni wiarę zeznaniom ubezpieczonego, gdyż są spójne, przekonywujące, a nadto znajdują potwierdzenie w dokumentacji osobowej odwołującego.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 21, ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2018r., poz. 1924 ze zm.) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Bezspornie R. P. jest uprawniony do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2021r. poz. 291 ze zm.), jednocześnie nie występował o ustalenie uprawnień do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła uprawnień ubezpieczonego do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, czyli – zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy – do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu, który legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chodzi w tym przypadku o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c ustawy (art. 21 ust. 1).

Wprawdzie w ust. 2 wyraźnie zastrzeżono, że prawo do rekompensaty nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jednak w ocenie Sądu w przepisie tym chodzi niewątpliwie o emeryturę wcześniejszą przyznaną na podstawie przepisów tej ustawy. Odmiennie rozumienie tego przepisu, tj. uznanie, że rekompensata powyższa nie przysługuje również w wypadku przyznania prawa do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, prowadziłoby do uznania, że art. 21, ust. 1 jest przepisem martwym,

gdyż brak byłoby kategorii osób spełniających kryteria do uzyskania przedmiotowej rekompensaty. Należy zatem kierować się wykładnią celowościową i uznać, że racjonalny ustawodawca w żadnym wypadku nie dążyłby do stworzenia przepisu, który nie miałby podstaw do funkcjonowania w obrocie prawnym.

Zatem przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., a przed dniem 1 stycznia 1969r. – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;
- niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej;
- legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do wcześniejszej emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła zatem ostatecznie posiadania przez ubezpieczonego wymaganego 15 letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem ZUS nie uznał za udowodnione jakiegokolwiek okresu takiej pracy.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd przyjął, że ubezpieczony posiada wymagany 15 letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prace w szczególnych warunkach, w okresie zatrudnienia wS. Przedsiębiorstwie B. P. w S. od 26 września 1975r. do 14 maja 1991r., w tym również w przypadającym w trakcie tego zatrudnienia, okresu pracy na kontrakcie zagranicznym w Libii.

U wymienionego powyżej pracodawcy ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wyłącznie prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych. Bez znaczenia na taką ocenę jego pracy pozostaje, że pracodawca przypisał mu stanowisko operatora – maszynisty sprzętu ciężkiego, bowiem praca na tym stanowisku, wiązała się wyłącznie z obsługą ciężkich ładowarek kołowych. Bez znaczenia pozostaje również fakt, iż w trakcie zatrudnienia u tego pracodawcy, odwołujący korzystał z urlopu bezpłatnego w związku z wyjazdem do Libii, bowiem w tym czasie

w ramach kontraktu zagranicznego, w dalszym ciągu stale i w pełnym wymiarze czasu, świadczył on pracę wyłącznie jako operator ciężkich maszyn budowlanych, tj. ładowarek kołowych. Prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych wymienione zostały w wykazie A, dział V, poz. 3, stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz.43 ze zm.).

Tak więc odwołujący w spornym okresie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wyłącznie prace w szczególnych warunkach, określone w wykazie takich prac.

Pracodawca nie wystawił dla ubezpieczonego zaświadczenia wykonywania pracy w warunkach szczególnych ale fakt wykonywania takiej pracy u tego pracodawcy, został wykazany w postępowaniu sądowym za pomocą innych dowodów. W postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują bowiem ograniczenia dowodowe jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia, w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por.

uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283).

Mając zatem na uwadze wszystkie powyższe rozważania, należało uznać, że R. P. legitymuje się na dzień 1 stycznia 2009r. – 15 letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Wobec faktu, że ubezpieczony spełniła wszystkie przesłanki uprawniające go do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

Równocześnie Sąd miał na uwadze, że decyzją z 8 lipca 2021r., organ rentowy ustalił ubezpieczonemu wartość kapitału początkowego. Z kolei w przekazanym przez ZUS odwołaniu ubezpieczonego, od tej decyzji, R. P. podnosił argumenty głównie w zakresie słuszności jego roszczenia o rekompensatę z tytułu pracy w warunkach szczególnych, wobec czego, organ rentowy podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko, w zakresie prawa do tego świadczenia.

Dopiero na rozprawie w dniu 12 stycznia 2022r., ubezpieczony sprecyzował, że decyzję o ustaleniu kapitału początkowego kwestionuje również w zakresie uwzględnienia jego wszystkich zarobków za lata 1980 – 1989.

W związku z powyższym, Sąd w punkcie drugim sentencji, przekazał odwołanie od decyzji z 8 lipca 2021r. organowi rentowemu.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r. poz. 1800, ze zm.) w punkcie trzecim orzeczenia.

(-) sędzia Anna Capik – Pater